

COMUNICAT FINAL

Conferința internațională pentru statele Europei Centrale și de Sud-Est, Caucaziene, CSI, Țările Balcanice și cele Baltice cu genericul *Politici în domeniul științei și educației*.

*Chișinău, Republica Moldova,
18-21 septembrie 2008*

În urma prezentărilor și discuțiilor pe marginea problemelor abordate, participanții au căzut de acord asupra următoarelor:

1. Atenția sporită față de sinergia dintre cercetare și învățământul superior în procesul de elaborare a politicilor naționale în domeniul științei și educației este esențială în edificarea economiei durabile bazate pe cunoaștere.

2. Excelența în managementul cunoașterii poate fi obținută prin consolidarea impactului internațional al programelor naționale de cercetare și educație, prin aprofundarea cooperării internaționale la nivel bi- și multilateral.

3. Domeniile de interes și problemele sunt similare pentru majoritatea țărilor din regiunile vizate, astfel încât un beneficiu major ar putea fi obținut în cazul diseminării celor mai bune practici, activități de *benchmarking*, acțiuni comune și programe de cooperare regionale, acțiuni orizontale de suport, relevante pentru regiune și alte acțiuni care necesită eforturi comune.

4. Consolidarea relațiilor între domeniul educației și domeniul cercetare-dezvoltare-inovare va spori calitatea și eficiența procesului educațional, va înlesni accesul studenților și mediului academic la excelența științifică și va crea oportunități pentru ajustarea adecvată a educației la procesul general de dezvoltare a științei.

5. O societate științifică viguroasă și puternică, capabilă să soluționeze probleme de importanță globală, poate fi edificată numai în cazul în care cercetarea și educația vor colabora reciproc.

6. Educația științifică informală este la fel de importantă ca și cea formală. Ea încurajează societatea să utilizeze rezultatele științifice, să combată pericolele eventuale ale acestora, în special în domeniul fizicii nucleare, biotehnologiilor, nanotehnologiilor, astfel protejând nu numai mediul, dar și viețile omenești.

7. Educația și, în consecință, cercetarea interdisciplinară nu pot fi evitate în era tehnologiilor moderne, de aceea consolidarea comunicării interdisciplinare și stabilirea legăturilor între sectoare și discipline este o necesitate imperativă.

8. Conexiunea dintre învățământul superior și știință este stabilită prin intermediul cadrului legal. Activitățile de cercetare din universități trebuie susținute și consolidate.

9. Tânăra generație de cercetători joacă un rol crucial în fortificarea societății bazate pe cunoaștere și din acest considerent implicarea ei în procesul decizional capătă o semnificație deosebită.

10. O atenție specială în elaborarea politicilor în domeniul științei și educației trebuie acordată mobilității cadrelor de calificare înaltă, încurajând pe de o parte mobilitatea talentelor, iar pe de altă parte stoparea efectelor negative ale „exodului creierilor”.

11. Participanții au atestat schimbările pozitive în sistemele educaționale naționale care s-au produs odată cu aprobarea principiilor Procesului de la Bologna și salută lansarea reformelor în sectorul educațional din Republica Moldova.

Participanții confirmă că este necesar un program specific și complex de acțiuni ce se referă la managementul științei și educației atât la nivel național, cât și regional. În concluzie, participanții au solicitat Oficiului UNESCO, Comisiei Europene și altor organizații internaționale, la fel și autorităților naționale,

Sala Azurie a A.Ș.M., 19 septembrie 2008

să țină cont de următoarele recomandări pentru dezvoltarea științei și politicilor educaționale:

1. Să deschidă accesul la programele și instituțiile sale naționale solicitanților din alte țări, în acest fel, prin concurență și colaborare, încurajând propriile cercetări.

2. Să creeze și să acorde facilități în cadrul schemelor de finanțare a cercetărilor naționale pentru a motiva cercetătorii să se implice în cercetări transfrontaliere.

3. Să relanseze acordurile de cooperare științifică cu țările din lumea a treia și organizațiile internaționale în vederea schimbului de cele mai bune practici; să identifice priorități comune și beneficiul potențial; să definească și implementeze în comun programe educaționale și de cercetare.

4. Toți beneficiarii implicați, în special guvernele, ar trebui să acorde prioritate consolidării potențialului uman prin educație, să garanteze implementarea cunoștințelor în toate domeniile economiei naționale și facilitarea accesului la informația științifică.

5. Să dezvolte centrele de excelență în domeniul cercetărilor științifice și educației și să creeze condiții pentru inovare și antreprenoriatul tehnologic, sporind astfel atractivitatea țării pentru forța de muncă de înaltă calificare, din țară și de peste hotarele ei.

6. Să contribuie la dezvoltarea centrelor regionale și supranaționale, a rețelelor de cercetare, pentru a spori gradul de cooperare.

7. Să colaboreze pentru a asigura ca beneficiile economice și intelectuale de pe urma creșterii mobilității internaționale a cercetătorilor și studenților să aibă un impact echitabil asupra tuturor actorilor implicați, simplificând totodată regulile și procedurile existente de cooperare internațională a savanților.

8. Să susțină crearea și dezvoltarea rețelelor de diasporă intelectual-științifice și proiectelor de cooperare dintre expatriați și țara lor de origine; să extindă oportunitățile de studii virtuale și la distanță, să promoveze programe de reîntoarcere reale și virtuale.

9. Toți beneficiarii, în special guvernele, trebuie să acorde o atenție sporită elaborării politicilor care ar include programe și măsuri de stimulare a implicării tinerilor în știință.

10. Să întreprindă măsuri de incluziune a sectorului de afaceri în finanțarea cercetării, prin utilizarea cunoștințelor și rezultatelor științifice în domeniul lor de interes și, desigur, să sporească participarea statului în procesul de finanțare a cercetării în învățământul superior.

11. Să formuleze condiții și mecanisme pentru a încuraja antreprenoriatul inovațional și să lanseze

măsuri (inițiind un acord-cadru) privind comercializarea și transferul drepturilor de proprietate intelectuală; să consolideze schimbul de *know how* regional, instruirea în comun privind dezvoltarea abilităților în domeniul tehnologiilor.

12. Să încurajeze creșterea gradului de constituțizare, precum și realizarea conexiunii dintre cunoaștere și percepția ei de către opinia publică și de oficialități.

13. Să recunoască rolul academiilor naționale, consiliilor de cercetare și fundațiilor în ceea ce privește politicile în domeniul științei și contribuția acestora la edificarea economiei bazate pe cunoaștere.

14. Să stabilească în perioada următoare întâlniri comune a factorilor de decizie cu reprezentanții mediului academic și să aprofundeze comunicarea la nivel național și internațional.

Acest document constituie o contribuție a statelor Europei Centrale și de Sud-Est, Caucaziene, CSI, Țările Balcanice și cele Baltice la Conferința Mondială în domeniul Învățământului Superior (Paris, iulie 2009), și la Forumul Științific Mondial (Budapesta, noiembrie 2009).

DECLARAȚIE

Conferința Internațională pentru statele Europei Centrale și de Sud-Est, Caucaziene, CSI, Țările Balcanice și cele Baltice *Politici în domeniul științei și educației.*

1. Pentru regiunile vizate, Conferința recomandă crearea unor mecanisme la nivel național în scopul schimbului sistematic de informații și experiență între factorii decizionali și comunitatea științifică. Aceste mecanisme ar trebui să ajute factorii de decizie în formularea politicilor în domeniul științei și educației, astfel contribuind la crearea societății bazate pe cunoaștere. Conferința consideră că Academiile de Științe trebuie să devină promotorii acestui proces la nivel național. Academiile urmează să garanteze ca întreaga comunitate științifică să fie inclusă în procesul respectiv.

2. Conferința solicită UNESCO și Fondul CRDF să convoace, peste doi ani, o întrunire în continuarea celei de astăzi, pentru a evalua nivelul de implementare a acestor recomandări.

3. Conferința îndeamnă principalii donatori (Comisia Europeană, Guvernele naționale, fundații internaționale etc.) să aloce fonduri necesare pentru a sprijini implementarea recomandărilor sus-menționate, atât la nivel național, cât și la nivel internațional.